

Παναγία Σκριπού

Η μονή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου ή όπως είναι πιο γνωστή της Παναγίας Σκριπούς ήταν ένα μοναστικό συγκρότημα που χτίστηκε το 873/874 μ.Χ. και ιδρυτής του υπήρξε ο βασιλικός πρωτοσπαθάρης Λέοντας, όπως μας πληροφορεί και μία επιγραφή στην αψίδα του ιερού. Πιθανολογείται μάλιστα ότι η ονομασία Σκριπού-από το λατινικό scriptus-συνδέεται με τον μεγάλο αριθμό επιγραφών που βρίσκονται εντοιχισμένες στο ναό. Κατά την κατασκευή του ναού χρησιμοποιήθηκε άφθονο δομικό υλικό από τον γειτονικό αρχαιολογικό χώρο. Σήμερα σώζεται μόνο το καθολικό της μονής που είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου, αλλά και στους αποστόλους Πέτρο και Παύλο όπως αποδεικνύει το τρισυπόστατο Ιερό Βήμα. Πρόκειται για το πιο σημαντικό μνημείο από τη σειρά εκκλησιών του τύπου σταυροειδούς μεταβατικού στον ελλαδικό χώρο και είναι το μεγαλύτερο και πολυτελέστερο γνωστό μνημείο της εποχής έξω από την Κων/πολη. Ένα κατακόρυφο ηλιακό ρολόι, κοσμεί το ναό και φαίνεται ότι τοποθετήθηκε σ' αυτόν το 874 μ.Χ. δηλ. τη χρονολογία κατασκευής του καθολικού γεγονός που το τοποθετεί σαν το αρχαιότερο από όλα τα μεσαιωνικά - βυζαντινά κατακόρυφα ρολόγια της Ελλάδας.

Στις 8 Σεπτέμβρη του 1943, μετά τη συνθηκολόγηση των Ιταλών, οι Ορχομενιοί κινήθηκαν για να πάρουν τον οπλισμό τους. Οι Γερμανοί όμως κύκλωσαν και αφόπλισαν τους Ιταλούς και έστειλαν εναντίον των Ορχομενίων την άλλη μέρα, 9 Σεπτέμβρη, απόσπασμα με τεθωρακισμένα.

Τη νύχτα της 9ης προς τη 10η Σεπτεμβρίου 1943 λίγα μέτρα πιο κάτω από την εκκλησία της Παναγίας, τα γερμανικά τανκς ακινητοποιήθηκαν χωρίς να υπάρχει κανείς φανερός λόγος. Όπως εξιστόρησε ο επικεφαλής του γερμανικού αποσπάσματος Όφμαν, η μορφή της Παναγίας φανερώθηκε στο νυχτερινό ουρανό.

Μετά το τέλος του πολέμου ο επικεφαλής επέστρεψε προσκυνητής στην Παναγία της Σκριπούς, χαρίζοντας στο ναό μια εικόνα με την αναπαράσταση του οράματός του. Από τότε σχεδόν κάθε χρόνο επιστρέφει στο ναό για να προσκυνήσει στις 10 Σεπτεμβρίου. Για το λόγο αυτό η Παναγία της Σκριπούς, εκτός των άλλων ημερομηνιών, γιορτάζει και στις 10 Σεπτεμβρίου με λιτανεία και μεταφορά της εικόνας, στον τόπο που ακινητοποιήθηκαν τα τανκς.

Σύνδεσμος Ορθοδόξων Γυναικών Ευρώπης
Παρνασσού 2, ΤΚ 105 61, τηλ./FAX 2103245539
orthodox-women-of-europe.blogspot.com
www.orthodoxwomeneurope.com

19 Νοεμβρίου 2011 Εκδρομή στον Ορχομενό Παναγία Σκριπού Αγ. Νικόλαος Καμπιάς

Ορχομενός

Ο Ορχομενός είναι κωμόπολη του νομού Βοιωτίας και έχει πληθυσμό 5.780 κατοίκους. Είναι χτισμένος σε πεδινή τοποθεσία, στην βόρεια πλευρά της πεδιάδας της Κωπαΐδας. Διαρέεται από τον Μέλανα ποταμό (Μαυροπόταμος) που είναι παραπόταμος του βοιωτικού Κηφισού.

Υπάρχουν πολυάριθμες μυθολογικές αναφορές για τον Ορχομενό. Ο σημαντικότερος μυθικός κύκλος ξεκινάει από τον βασιλιά Αθάμα που είχε παιδιά τον Φρίξο και την Έλλη. Με τον Ορχομενό επομένως συνδέεται ο μύθος του χρυσόμαλλου δέρματος και της Αργοναυτικής εκστρατείας.

Ο Ορχομενός φαίνεται να κατοικήθηκε από την νεολιθική περίοδο, γύρω στο 6000 π.χ. Μεγάλη ακμή όμως γνώρισε την πρώιμη Μηκυναϊκή περίοδο μεταξύ 2.000 και 1.200 π.Χ. όταν κατοικήθηκε από ένα αρχαιοελληνικό φύλο τους Μινύες. Την περίοδο εκείνη η περιοχή γνώρισε μεγάλη ακμή. Χαρακτηριστικό της μεγάλης ανάπτυξης της κοινωνίας των Μινυών είναι τα αποστραγγιστικά έργα που έγιναν τότε, για την πρώτη αποξήρανση της Κωπαΐδας.

Ο Ορχομενός παρακμάζει με την εισβολή του αρχαίου λαού των Βοιωτών στην περιοχή της Βοιωτίας. Οι Βοιωτοί με αφετηρία την Θήβα σταδιακά κατέλαβαν όλη σχεδόν την περιοχή της σημερινής Βοιωτίας. Ο Ορχομενός από τον 8ο αιώνα π.Χ. και μετά, υπό την κυριαρχία των Βοιωτών αποτέλεσε μία σημαντική πόλη του κοινού των Βοιωτών. Χωρίς να διαδραματίζει κάποιο σπουδαίο ρόλο στην υπόλοιπη αρχαία περίοδο, άντεξε μέχρι τον 4ο αιώνα, οπότε και ακολούθησε την παρακμή ολόκληρου του Ελλαδικού χώρου.

Η ακρόπολη και το αρχαίο θέατρο

Στον "πολύχρυσο" Ορχομενό ήταν απαραίτητη η κατασκευή ενός δυνατού οχυρού που θα προστάτευε και θα έσωζε τους κατοίκους του, κάθε φορά που οι διαφορές με γειτονικές πόλεις-κράτη θα καθιστούσαν αναπόφευκτη τη σύγκρουση.

Έτσι η ακρόπολη του Ορχομενού είναι χτισμένη με τους κανόνες της πολεμικής αρχιτεκτονικής. Αρχίζει από τους ανατολικούς πρόποδες του Υφάντειου λόφου και σχηματίζοντας ένα τεράστιο τρίγωνο αγκάλιαζε με την πλατειά του βάση την πλαγιά του βουνού, πάνω από τον θολωτό τάφο του Μινύα, κι έφτανε με το οξύ του μέρος στην κορυφή. Εκεί σε ύψος 233 μέτρων κι επάνω σ' ένα πελώριο βράχο υψώνεται ένας τετράγωνος κι επιβλητικός πύργος.

Ο πύργος διατηρεί ακόμα τις δυο του μεγάλες καστρόπορτες. Η βορεινή είναι ερειπωμένη και άσκεπη, αλλά η νότια στέκει ανέπαφη σκεπασμένη με δυο τεράστιους υπέρθυρους λίθους.

Σίγουρα το κάστρο του Ορχομενού χρησιμοποιήθηκε για παρατηρητήριο-φρουκτωρία. Δηλαδή για μετάδοση πληροφοριών με σήματα φωτιάς, πρακτική που χρησιμοποιήθηκε πολύ στην αρχαία Ελλάδα.

Η οργάνωση των φρουκτωριών ήταν τέτοια που η είδηση ότι "οι Αργείοι κυριεψαν την πόλη του Πριάμου, έφτασε από την Τροία στις Μυκήνες μέσα σε μια και μόνη νύχτα", χάρις στο φως αυτών των φρουκτωριών. Το κάστρο του Ορχομενού δεσπόζει στην πανάρχαια Φωκικοβοιωτική οδό που ένωνε τη βόρεια με τη νότια Ελλάδα. Έτσι από εδώ ελεγχόταν πιο έγκαιρα και πιο αποτελεσματικά αφού από την κορυφή του η ματιά φτάνει ανεμπόδιστη όχι μόνο στη Φωκίδα, αλλά και στη Λοκρίδα και στα βουνά της Εύβοιας.

Μέσα στο χώρο της οχυρωμένης ακρόπολης βρίσκεται το αρχαίο θέατρο του Ορχομενού, στη μικρή πλαγιά μεταξύ του θολωτού τάφου και της βυζαντινής εκκλησίας του Σκριπούς.

Πρόκειται για ένα μικρό θέατρο, κτισμένο στη φυσική πλαγιά. Η κατασκευή του τοποθετείται χρονολογικά στα τέλη του 4ου αι. π. Χ., δηλαδή στις αρχές της ελληνοιστικής περιόδου. Το κοίλο του θεάτρου είναι προσανατολισμένο προς την ανατολή, είχε τουλάχιστον δώδεκα σειρές εδωλίων κατασκευασμένων από πωρόλιθο και ήταν ενιαίο, δίχως διάζωμα. Οι κλίμακες μεταξύ των εδωλίων ήταν κατασκευασμένες από ασβεστόλιθο. Γύρω από την ορχήστρα διατηρούνται τα έδρανα της προεδρίας που έφεραν ανάγλυφο διάκοσμο και ερεισίνωτο.

Το συγκρότημα της σκηνής δεν έχει ανασκαφεί. Εδώ διακρίνονται ελάχιστα λείψανα. Το προσκήνιο έφερε κιονοστοιχία δωρικών ημικίωνων στη πρόσοψη και σύμφωνα με επιγραφή ήταν αφιερωμένο στις Χάριτες. Το κυρίως σκηνικό οικοδόμημα είχε αρχικά θυρώματα στη πρόσοψή του. Αργότερα, στη ρωμαϊκή περίοδο, κατασκευάστηκε με αρχαιότερο οικοδομικό υλικό ένα υπερυψωμένο κτιστό λογείο. Την ίδια εποχή το σκηνικό οικοδόμημα απέκτησε μνημειώδη πρόσοψη.

Στο θέατρο αυτό διεξάγονταν τα Χαριτήσια, μουσικοί, θεατρικοί, ρητορικοί και ποιητικοί αγώνες προς τιμή των Χαρίτων. Οι Χάριτες ήταν από τις σημαντικότερες θεότητες του Ορχομενού.